

ENFORMASYON SAVAŞI: ETKİLER VE KAYGILAR*

James W. Mc. LENDON**

This essay argues that the value of information to the warfighter has been magnified to a new level with the computer age, he also discusses that information warfare adds a fourth dimension of warfare to those of air, land, and sea. Starting from the World War II until today, the article provides examples from Churchill and the Desert Storm to emphasize the development and the importance of the information.

Enformasyon, savaşta her zaman kritik bir faktör olmuştur. Clausewitz "bir durum hakkındaki eksik bilgi...askeri hareketi durdurabilir" demiş ve Sun Tzu ise, enformasyonun savaşa özgü olduğunu belirtmiştir. Enformasyon savaşı, enformasyonun askeri operasyonlar üzerindeki etkisini kapsamaktadır.

Bilgisayar çağı bizlere, büyük oranda enformasyonu, hızla ve birçok alıcıyla aynı anda içeri alma, değerlendirme, kullanma, iletme ve değiştirme kapasitesi vermektedir. Birçok veri kaynağı arasında ilişki kurmak her zamankinden daha hızlıdır. Bu yüzden, savaşanlar için enformasyonun değeri yeni bir düzeye yükselmiştir.

Churchill, İkinci Dünya Savaşı boyunca Alman şifrelerini okumak için Enigma cihazını (Enigma machine-şifre çözücü) kullandığında, enformasyon savaşından faydalanmıştır. Churchill aynı zamanda, enformasyon savaşını, zamanın çok karmaşık istihbarat ve aldatma operasyonu için Londra Denetleme Birimi'nden (London Controlling Section) yayılan karmaşık şebeke yoluyla kullanmıştır.

Çöl Fırtınası'ndan alınan dersler, savaşın bu dördüncü boyutuna güç vermiştir. Bu çatışmada bilgisayar çağı ortaya çıkmış ve bizlere, gelecekte karşılaşmak zorunda kalacağımız hem saldırı hem de savunma bakımından yeni meydan okumalar sunmuştur. Böylece birçok alanda taarruz etme kapasitemizi artırma fırsatlarına sahip olurken, bu artan kapasite ile sistemimize gelecek ek hassasiyetleri de göz önünde tut-

* Bu makale Ahu Özsolak tarafından İngilizce orijinalinden çevrilmiştir.

** Albay James W.Mc. Lendon, bilgi savaşları üzerine araştırmalar yapmaktadır.

Avrasya Dosyası, İstihbarat Özel, Yaz 2002, Cilt: 8, Sayı: 2, ss. 183-212.

mamız gereklidir. Enformasyon teknolojisinin yaygın elde edilebilirliği, kullandığımız sistemlerin hassasiyetlerini dikkatlice değerlendirmeyi zorunlu kılmaktadır.

Enformasyon savaşı, hava, kara ve deniz savaşlarına dördüncü bir boyut eklemektedir. Bu yeni boyutta, önde olmak gereklidir.

Enformasyon Savaşı: Eski Kavram, Yeni Teknoloji

Enformasyon savaşı başlığının altına dahil edilebilecek geniş çaplı aktiviteler verildiğinde, bunun yeni bir kavram olmadığı fakat yeni teknolojinin de yardımıyla günümüzde daha saldırgan biçimde kullanılacağı sonucu çıkarılabilir. Eğer *enformasyon savaşı* terimi Churchill'in zamanında varolsaydı, Ultra da dahil olmak üzere kendi aktivitelerini tanımlamak için bu kavramı kullanabilirdi. Günümüzün iletişim ve bilgisayar teknolojisinin elde edilebilirliği göz önüne alındığında, enformasyon savaşı potansiyeli sınırsız gözükmemektedir. Nükleer silâhlardan farklı olarak, bu teknoloji birkaç ulusla sınırlı değildir. Bu herhangi bir ülke, ve birçok durumda da onu isteyen herhangi birey ya da grup için elde edilebilir ve yaygındır. Bu yüzden taarruzi enformasyon savaşı kapasitesini gerçekleştirmeye çalışmamız, savunma kapasitesi ihtiyacına verdiğimiz önemi gölgelendirmemelidir.

Bu metin belirgin savunmaya yönelik enformasyon savaşı kapasitesine olan ihtiyacın bir kanıtını sunmaktadır. Metin, Churchill'in enformasyon savaşını Almanlara karşı kullanmasındaki yaratıcılığını gözler önüne seren, İkinci Dünya Savaşı'ndan bir alan çalışmasını içermekte ve tarihin, Churchill'in bu teşebbüsündeki faaliyetlerini tamamıyla belgelenmemiş olabileceğini öne sürmektedir. İkinci Dünya Savaşı'ndan, enformasyon teknolojisinin, Koalisyon güçlerinin gerçekleştirdikleri operasyonların adeta her yönüne iyice yerleştiği Basra Körfez Savaşı'na geçiyoruz. Körfez Savaşı boyunca enformasyon kanallarına olan bağımlılığımız açıktır. Bu bağımlılık henüz bilinmeyen hassasiyetlerin ortaya çıkmasını sağlayabilir, bu da, bu enformasyon kanallarının korunması gerektiğini vurgulamaktadır.

Enformasyon, savaşta her zaman kritik bir faktör olmuştur. Clausewitz'e göre "bir durum hakkındaki eksik bilgi... askeri harekâtı durdurabilir".¹ Savaş hakkında yazılmış herhangi bir kitabı aldığınızda enformasyonun değerini açık biçimde görebilirsiniz. Sun Tzu'nun M.Ö.500'de belirtmiş olduğu gibi, enformasyon savaşa özgüdür.² Bir

¹ Carl Von Clausewitz, *On War*, Michael Howard ve Peter Paret (der., çev.), (Princeton: N.J., Princeton University Press, 1984), s. 84.

² Sun Tzu, *The Art of War*, Samuel B. Griffith, (çev.), (New York: Oxford University Press, 1971), s. 84.

ordu kendisini ve düşmanını ne kadar iyi tanır, muharebede o kadar güçlü olacağı açıktır. Enformasyondan alınabilen faydalar ve bilginin bir ordunun gücünü kat kat sağlamlaştırmak için nasıl manipüle edilebileceği ise, çok açık değildir.

Enformasyon savaşı, enformasyonun veya bilginin askeri operasyonlar üzerindeki etkisini kapsamaktadır. Enformasyon savaşı, "düşmanın enformasyonunu ve fonksiyonlarını yalanlayan, sömüren, bozan ya da onlara zarar veren her faaliyet; kendimizi bu faaliyetlere karşı korumamız; ve kendi enformasyon operasyonlarımızı kullanmamız"³ olarak tanımlanmaktadır. Bu bağlamda, enformasyon savaşı "kendini hem ayrı bir alan hem de kârlı bir hedef olarak görmektedir."⁴ Bu tanım yeni olmakla birlikte kavram yeni değildir. Yukarıda tanımlanmış operasyonları yürütme potansiyeline ulaşacağımız bilgisayar çağına faydalarıyla yüzyüze geldiğimiz için bu kavram yeni değildir.

Bilgisayar çağı bizlere, büyük oranda enformasyonu, hızla ve birçok alıcıyla aynı anda içeri alma, değerlendirme, kullanma, iletme ve değiştirme kapasitesi vermektedir. Birçok veri kaynağı arasında ilişki kurmak her zamankinden daha hızlıdır. Bugüne kadar, enformasyon kümeleri ya harfi harfine ya da alfanumerik (alphanumeric) biçimde iletildi ve herhangi bir kullanım için okunmak ve elle manipüle edilmek zorundaydı. Bu durum faydalı enformasyonu tehlikeliden ayırmayı zorlaştırmış ve enformasyonun çoğu ziyan olmuştur. Günümüzde, aynı enformasyonun çoğu savaşlara dijital olarak iletilmekte ve grafiksel olarak sunulmaktadır. Enformasyonun daha azı ziyan olmaktadır. Bu yüzden, enformasyonun değeri, faydaları ve bizim ona olan bağımlılığımız, yeni bir düzeye yükselmiştir.

Savunma Bakanının C3I, komuta, kontrol, muhabere ve istihbarat'dan sorumlu eski yardımcısı Duane Andrews, enformasyonu günümüzde "stratejik bir varlık"⁵ olarak tanımlamaktadır. Tofflercılar daha ileri gitmektedirler. Onlar, üçüncü dalga savaşı üzerine yaptıkları tartışmalarda "bilgi savaşçıları"na atıfta bulunmakta ve onları, "bilginin savaşları kazanabileceği ya da önleyebileceği fikrine kendilerini adanmış, üniformalı ya da üniformasız entellektüeller"⁶ olarak tanımlamaktadırlar.

³ *Information Warfare: Pouring the Foundation*, Draft, USAF/XO, 19 Aralık 1994, s. i.

⁴ *Information Warfare*, s.3.

⁵ Alvin ve Heidi Toffler, *War and Anti-War: Survival at the Dawn of the 21st Century*, (Boston: Little, Brown, ve Co., 1993), s. 140.

⁶ Alvin ve Heidi Toffler, *War and Anti-War*, s.139.

Hava Kuvvetleri İstihbarat Başkanı Tümgeneral Kenneth Minihan, enformasyon savaşını daha objektif terimlerle tanımlamakta ve "enformasyon üstünlüğü"nden⁷ bahsetmektedir. Enformasyon üstünlüğünü şöyle tanımlamaktadır:

"Enformasyon üstünlüğü, doğrusal anlamda 'benim bilgi birikimim seninkinden daha büyüktür' demek değildir. Enformasyon üstünlüğü sadece, bizim tarafımızdaki savaşın sisini azaltma ya da düşman tarafındakini yoğunlaştırma yolu değildir. Her ne kadar, enformasyon üstünlüğünü elde etmek için tarihsel analizin uygun biçimde uygulanması önemli olsa da, enformasyon üstünlüğü, dünün olaylarını analiz etmek değildir. Hava üstünlüğünde olduğu gibi, enformasyon üstünlüğünü elde etmek için de savaşılır. Enformasyon üstünlüğü, doğru kararlar almak ve bunları düşmanın yapabileceğinden daha hızlı uygulamak için, enformasyonu kullanarak kapasitelerimizi artırma yoludur. Düşmanın tüm gerçeklik algılamasını değiştirme yoludur. Düşman henüz yatağından kalkmadan ve bugün yapacaklarını düşünmeden önce, yarın ne olacağını tahmin etmek ve olacakları etkilemek için emrimizde olan tüm enformasyonu kullanma yöntemidir."⁸

Donanma, en önemli görüşü sunmaktadır: "Enformasyon, her formunda, başarı için bir kilit taşıdır."⁹

Savunma Bakanlığı ve bölümlerinin tümü bu yeni boyutu büyük oranda desteklemektedirler. Bu konudaki kapsamlı programlara para sağlama teşebbüslerine ek olarak, kıdemli askerî liderler, bu kapasiteden yana güçlü pozisyonlar alıyorlar. Ne yazık ki, günümüzde enformasyon teknolojisinin liderliğini ABD elinde bulundururken, gelişmekte olan uluslar da dahil olmak üzere diğer uluslar, bu kapasiteye hızla geçiş elde ediyorlar. Bu durum kaygılanılması gereken bir şeydir ve cevaplar basit değildir.

⁷ Craig L. Johnson, "Information Warfare—Not a Paper War", *Journal of Electronic Defense* 17, Sayı. 8, (Ağustos 1994), s. 56.

⁸ Craig L. Johnson, "Information Warfare, s. 56.

⁹ John H. Petersen, "Info Wars," *US Naval Institute Proceedings*, Sayı. 119, (Mayıs 1993), s. 85.

İkinci Dünya Savaşı'ndaki Enformasyon Savaşı: Churchill Ne Kadar İleriye Gitti?

İkinci Dünya Savaşı, birçok ilke şahit olmuştur. Büyük ölçekli havadan havaya saldırı, gündüz ve gece stratejik bombalama, hava gücünü tasarlamak için deniz taşımacılığında faydalanma ve silâhlı çatışmalar boyunca ilk kez ve sadece atom bombalarının kullanılması ise çarpıcı örneklerden bazılarıdır. Bir sonraki alan çalışması, İkinci Dünya Savaşı sırasında ilk kez yaygın ve iyi planlanmış enformasyon savaşından faydalandığına şahit olduğumuzu iddia etmekte ve aldatma ile kriptanaliz¹⁰ arasındaki etkileşimin hipotetik bir modelini sunmaktadır.

Birçoğumuz, İkinci Dünya Savaşı sırasında müttefikler tarafından yürütülmüş gizli ve örtülü operasyonları merak etmişizdir. Bu çalışma bu operasyonlardan ikisini ele almaktadır. Bunlar, düşmanın konuşma ve haber içeriğini telsizle gizlice dinlemeye ve öğrenmeye dayanan, aldatma ve kriptanalizdir. Bu çalışma, aynı zamanda ve daha da önemli olarak, bahsedilen operasyonların savaşın başarıyla yürütülmesine olan katkılarını birbirleriyle uyumlu biçimde geliştirebilen bu ikisi arasında interaktif bir ilişki modeli kurmaya çalışmaktadır. Model tamamıyla hipotetik olmasına rağmen, bu iki disiplinin bütünleşmesi yoluyla yanlış haberleri arttırma potansiyeli için bir vaka sunmak amacıyla, gerçeklerden faydalanmaktadır. Farklı bir deyişle bu metin, İttifak liderinin, açıkça Winston Churchill'in, kriptanalizi zafer kazanmak için gerekli gördüğünü fakat yeterli bulmadığını öne sürmektedir. Kriptanaliz ve aldatma, hem gerekli hem de yeterlidir. Bu nedenle modelin mantığı, Churchill'in taaruzî enformasyon savaşı kampanyası yürüttüğünü öne sürmektedir.

Modelin Mantığı

Soru, Başbakan Churchill'in sahte mesajları şifrelemek ve Almanları İttifakın niyetleri konusunda yanlış bilgilendirmek ve Alman telsiz radyo ağlarına zorla girmek veya olmazsa Alman askerî operasyonlarının bozulmasını sağlamak için Enigma'yı (yüksek düzey telsiz trafiğini şifrelemek amacıyla Almanlar tarafından kullanılan bir cihaz¹¹) kullanmayı denemeyi seçip seçmediği veya seçip seçemediğidir.

¹⁰ Kriptanaliz: Kriptolanmış haberleri, kullanılan anahtar hakkında bir bilgiye sahip olmadan açık metin haline getirmek için takip edilen usul ve işlem. Bkz. *Silâhlı Kuvvetler İngilizce-Türkçe Askerî Terimler Sözlüğü*, (Ankara: T.C. Genelkurmay Başkanlığı Basımevi., 1969), ss. 170-171. (ç.n.)

¹¹ Peter Calvocoressi, *Top Secret Ultra*, New York, (Pantheon Books, 1980), s. 3.

uygulanabilirken, görsel ve radyo aldatmalarının hem stratejik hem de operasyonel düzeylerde daha geniş amaçlar için kullanılabilmesi mantığa uygundur.

Aldatma faaliyetleri ile ilgili enformasyonun çoğunluğunun, savaştan sonra yıllarca gizli tutulması ve ancak şimdilerde halkın dikkatini çekmesi şaşırtıcı değildir. Taktik aldatmayla ilgili enformasyonun tamamı olmasa da, çoğunluğunun gizliliğinin kaldırıldığı ortaya çıkmaktadır. Radyo iletişimlerini kesmek ve mesaj iletimlerinin şifrelerini şifre anahtarları kullanmak suretiyle açmak¹⁸ için Enigma cihazından faydalanma gibi, Almanlara karşı uygulanan diğer harp hilelerinde durum aynı değildir. Ultra ile ilgili daha önceden gizli tutulmuş belgeler, şimdi geniş ölçüde halkın kullanımına açık olsa da, birçoğunun hala “duyurulamaz” yazan boş sayfalar ve diğerlerinin ise hiçbir açıklama olmaksızın iptal edilmiş kısımlar içerdiğini, birincil kaynakların değerlendirmesi ortaya çıkarmaktadır. Bu yüzden bizler, her ne kadar, bu faaliyetler hakkında 15 yıl öncesine göre daha fazla şey biliyor olsak da, bunların çoğuna halkın ulaşımı hala mevcut değildir.

Bu süregiden sınırlandırmalar, Albay Alfred Mc Cormack’ın 15 Nisan 1943 tarihinde, Albay Carter W. Clarke’a vermiş olduğu muhtırada yaptığı yorumların bir sonucu olabilir. Mc Cormack, daha sonra Bay Mc Cormack olmuş ve Ultra’nın faydalarını araştırmak ve bu kaynağın en iyi biçimde kullanılması için gerekli prosedürleri kurmak için savaş bakanının¹⁹ özel asistanlığına atanmıştır. Muhtıra döneminde, Mc Cormack Özel İstihbarat Başkan Yardımcılığını (muhabere) yapmış ve Başkan Albay Clarke için çalışmıştır. Özel İstihbarat’ın amacı, muhabere istihbaratını ele almaktır. Mc Cormack’ın muhtırası, Askerî İstihbarat Servisi (Military Intelligence Service, MIS), Özel İstihbarat’ın temeli, fonksiyonları ve problemleri hakkındaki 54 sayfadan oluşmaktadır. Mc Cormack bu muhtırada, Ultra güvenlik gereklilikleri hakkındaki kendi görüşünü şöyle tanımlamaktadır:

“Düşmanın konuşma ve haberleşmelerini gizlice dinleme ve öğrenme kaynağını, kurutmak için gerekli olan her şey güvenliğinin bir kusurudur. Bu yüzden hem memur düzeyinde, hem de bu düzeyin altında olsun, bu göreve sadece iyi huylu ve sağduyulu

¹⁸ Buradaki şifre açmak “decipher” kavramı ile ifade edilmiştir. Decipher: Şifreli olarak yazılmış bir haberi, şifre anahtarları kullanmak suretiyle açmak anlamına gelmektedir. Bu terim, kriptanaliz sistemi ile şifre açmayı içine almamaktadır. Bkz. *Silâhlı Kuvvetler İngilizce-Türkçe Askerî Terimler Sözlüğü*, s. 181. (ç.n.)

¹⁹ Kara Kuvvetleri Komutanı’na eskiden, “Secretary of War”(savaş bakanı) denilmektedir. Bkz. *Silâhlı Kuvvetler İngilizce-Türkçe Askerî Terimler Sözlüğü*, ss. 550-551. (ç.n.)

kişiler atanmalıdır. Düşmanı gizlice dinleyerek elde edilen enformasyon, diğer gizli tutulan enformasyondan farklı bir tür gizlilik içerdiğinden dolayı, bu temel bir faktördür. Düşmanın bizim mevcut birliklerimizin dağılımını, deniz kuvvetlerimizin nerede bulunduğunu ya da şu an açıkça gizli tutulan diğer benzer gerçekleri ne kadar bildiği, bir yıl sonra hiçbir fark yaratmayacaktır. Fakat, bir yıl belki de birkaç yıl sonra, Nisan 1942’de düşmanın en gizli şifrelerini okumakta olduğumuzu, kendilerinin öğrenip öğrenmemesi pek çok fark yaratacaktır. Uğraşmamız gereken şey ne şu anki gizlilik, ne de sadece muharebe bitinceye kadarki gizlilik. Bu operasyonun kalıcı gizliliğini sağlamak için gayret etmeliyiz.”²⁰

Bu gizlilik savaş boyunca sürdürülmüştür. Sadece Washington’dan ve savaş alanından itinayla seçilmiş bireyler, gizlice dinleme ve öğrenme yoluyla elde edilen enformasyona ulaşmışlardır. Savaş meydanındaki komutanlar ve onların personelinin kullanımı için oluşturulan, enformasyon ve kaynağını korumak amacıyla kurulan kontrollerin de dahil olduğu bu prosedürler, General Marshall’dan General Eisenhower’a 15 Mart 1944 tarihinde verilen bir mektupta sunulmuştur.²¹ Bu prosedürler, en azından savaşın sonuna kadar sürmüştür.

Ultra’nın Temeli

Ultra’nın temeli, Alman Enigma cihazının, Polonyalı muhalifler tarafından, İngilizler’e teslimi ile atılmıştır. Enigma cihazının tarihi ve elde edilişi oldukça uzun ve karmaşıktır. Burada Polonyalıların, 1920’lerin ilk yıllarından başlayarak, 1930’ların ilk dönemlerinde Almanlara karşı başarılı bir şifre çözümü çabası içinde olduklarını belirtmek yeterlidir.²² Onlar, Enigma’nın kendi yaptıkları bir kopyasını kullanarak, Aralık 1932 ve Ocak 1933’te Enigma şifrelerini okumada ilk başarılı çıkışlarını gerçekleştirdiler.²³ 1933 ve 1939 yılları arasında Enigma trafiğinin başarılı biçimde okunması tamamıyla bir Polonyalı’nın başarısıdır.²⁴ Ne zaman ki, Enigma İngilizlerin eline geçmiştir, İngilizler liderliğe sahip olmuşlar ve bunu savaş boyunca başarıyla kullanmışlardır.

²⁰ Mendelsohn, *Covert Warfare*, Ultra Magic and the Allies, Bölüm 8, “Origins, Functions, and Problems of the Special Branch, MIS”, Cilt. 1, s.27.

²¹ Mendelsohn, A.g.e., “Synthesis of Experiences in the Use of ULTRA Intelligence by U.S. Army Field Commands in the European Theater of Operations,” Cilt.1, Bölüm 4, s.4.

²² Wladyslaw Kozaczuk, *ENIGMA*, (University Publications of America, Inc., 1984), Bölüm 2.

²³ Kozaczuk, *ENIGMA*, ss.20-21.

²⁴ Kozaczuk, *ENIGMA*, s. 95.

Winston Churchill Sahnede

Winston Churchill Enigma'dan çıkan Ultra trafiği konusuna büyük bir ilgi duyuyor ve kriptoları açılarak açık metin haline gelen her önemli haberin, kendisine iletilmesini istiyordu.²⁵ Onun kod kırmaya olan ilgisi Kasım 1924'te, Maliye Bakanı olarak, düşmanın gizlice dinlenen konuşma ve haberleşmelerine ulaşmak istemesiyle belgelenmiştir.²⁶ "Bu enformasyon üzerinde uzun zamandır ve belki de diğer Bakanların yapmış olduğundan daha dikkatli biçimde çalışıyorum... Bunlara, bu alanlarda kamu politikası hakkında doğru bir karar verme aracı olmaları bakımından, devletin emrindeki diğer bilgi kaynaklarından daha çok önem veriyorum." sözüyle, bu konudaki isteğini belirtmiştir.²⁷

Daha sonra Eylül 1940'da yani başbakanlığının dört ayını doldurduktan sonra, "günlük bütün Enigma mesajları" nın kendisine iletilmesi emrini vermiştir.²⁸ Bu trafik çok yoğunlaştığında ise günde birkaç düzine mesaj almaktan vazgeçmiştir.²⁹ İngiliz Kriptanalitik organizasyonunun merkez bürosu Bletchley Park'a yapmış olduğu bir ziyaret sırasında, istasyon yöneticilerinden oluşan bir kalabalığa karşı yapmış olduğu bir konuşmada müdürlerden "altın yumurtlayan ve asla gıdıklamayan kazlar" olarak bahsetmiştir.³⁰ Savaşın sonu Churchill, Ultra'yı kendi "gizli silâhı"³¹ olarak tanımlayarak ve "Onun İngiltere'yi koruduğu"na dair olan inancını belirterek, Ultra'ya olan güvenini yinelemiştir.³²

Churchill'in Ultra'nın güvenliği konusundaki kaygıları çok fazlaydı. Kendisi, uygun bir kılıf bulunamazsa, Ultra'dan elde edilen ve düşmanın gizlice dinlenen konuşma ve haberleşmelerine cevap olarak herhangi bir faaliyete geçilmemesi emrini vermiş³³ ve Ultra'nın güvenliğini riske atmak yerine defalarca deniz konvoylarının U-botlarının saldırılarına hedef olmalarına gerçekten de izin vermiştir.³⁴

²⁵ Kozaczuk, *ENIGMA*, s. 165.

²⁶ David Kahn, *Seizing the ENIGMA: The Race to Break the German U-Boat Codes, 1939-1943*, (Boston: Houghton Mifflin Co., 1991), s. 184.

²⁷ David Kahn, *Seizing the ENIGMA*, s. 184.

²⁸ David Kahn, *Seizing the ENIGMA*, s. 184.

²⁹ David Kahn, *Seizing the ENIGMA*, s. 184.

³⁰ David Kahn, *Seizing the ENIGMA*, s. 184.

³¹ James L. Gilbert ve John P. Ginnegan, (der.), *U.S. Army Signals Intelligence in World War II: A Documentary History*, (Washington D.C.: Center of Military History, United States Army, GPO, 1993), s.175.

³² James L. Gilbert ve John P. Ginnegan, s.175.

³³ Kahn, *Seizing the ENIGMA*, s. 276.

³⁴ Gilbert ve Ginnegan, *U.S. Army Signals Intelligence in World War II*, s.176.

Churchill aldatma operasyonlarının yürütülmesinde de doğrudan yer almıştır. Özellikle, "3. Reich'e karşı yapılan savaşta İttifakın yapmış olduğu operasyonlar konusunda Hitler ve Alman Genel Kurmayı'nı aldatmak için" gerekli olan savaş hilelerini planlamak amacıyla, kendi merkez bürosunda Londra Denetleme Birimi'ni kurmuş (London Controlling Section, LCS)tur.³⁵

Churchill sadece LCS'yi kurmakla kalmamış, Libya çölünde İtalyan kuvvetlerinin yenilgiye uğratılmasında aldatmanın başarılı biçimde uygulandığı bir dizi faaliyetten sonra kişisel olarak bu organizasyon için fikirler de tasarlamıştır. Bu örneklerden birinde, 36,000 kişilik küçük bir İngiliz kuvveti, 310.000 kişilik İtalyan gücünü, aldatıcı önlemler yardımıyla yenilgiye uğratmıştır. İngiliz komutan, düşmanın sayıca üstün olduğunu ve düşmanın kendilerini yenebileceklerini fark etmekle beraber, daha geniş bir kuvvet oldukları imajını vermek için, şişirilebilir plastik tanklar, sahra topları, iki tonluk kamyonlar ve cer araçları kullanmıştır. Bununla beraber, develi Araplardan oluşan bir kalabalığı ve atları, toz fırtınasını harekete geçirmek amacıyla, tapana benzer bir aleti çekmek için kullanmıştır. Ayrıca, İtalyan keşif uçaklarını, karadaki muharebenin mevcut düzenini anlayabilmelerini engelleyecek düzeyde yüksekte tutabilmek amacıyla, uçaksavar topçularından faydalanmıştır.

İtalyanlar sağ yanlarındaki kuvvetin kendilerinkinden daha büyük olduğunu fark edip kaçmaya çalışmışlardır. İngilizler sadece iki tümen kullanarak, 130,000 esir, 400 tank ve 1,290 silâh ele geçirmiştir. 500 kişinin çarpışma esnasında öldüğü, 1,400'ünün yaralandığı ve 55'inin ise çarpışma sonrasında kaybolduğu bu çatışmanın, büyüklüğüne oranla kendi kayıpları minimum düzeyde kalmıştır.³⁶ Bu etkileyici olay Londra'yı sarsmış ve bu kapasitenin daha da geliştirilmesi konusunda güven vermiştir. Bu faaliyet ve buna benzer diğerleri, Churchill'i, aldatmanın daha geniş çapta uygulanabilmesi için bir kuruma ihtiyaç olduğu konusunda ikna etmiştir. Bu yüzden, LCS doğmuştur.

LCS, aldatma için açıkça tasarlanan ilk bürokrasidir.³⁷ LCS faaliyetlerini geliştiren ve yürütenler ise, kendi silâhlarından "özel yöntemler" olarak bahseden,³⁸ "LCS ve diğer İngiliz ve Amerikan gizli büro

³⁵ Anthony Cave Brown, *Bodyguard of Lies*, (New York: Harper & Row, 1975), s. 2.

³⁶ Cave Brown, *Bodyguard of Lies*, s. 50.

³⁷ Cave Brown, *Bodyguard of Lies*, s. 45.

³⁸ Cave Brown, *Bodyguard of Lies*, s. 2.

üyeleridir.”³⁹ Bu bağlamda, “özel yöntemler”, açık askerî operasyonları gizlemek ve ittifakın gerçek niyetleri konusunda Hitler’i şaşırtmak amacıyla tasarlanmıştır. “Gizli yöntemler”, gizli savaşın gizlice ve kanunsuzca yapılan, bazen öldürücü, her zaman karışık operasyon çeşitliliğini kapsayan belirsiz ve kötü bir terimdir.⁴⁰

Ultra’ya Geri Dönelim-Ultra’nın Katkıları

Ultra, 1940 yılının Temmuz ayının ortalarında, Almanların İngiltere’ye saldırma planlarını önceden uyararak, kendi değerini kanıtlamıştır. Düşmanın gizlice dinlenen konuşma ve haberleşmeleri, İngiltere’nin planlanmış işgalinin ana hatlarını ortaya koyan Hitler’in talimatını ortaya çıkarmıştır. İşgal, hava taaruzu ile başlayacaktı. Bu gizlice dinlenen konuşma ve haberleşmeler, sayıları günde ikiden üç yüze kadar artış göstererek, sürmüş ve hepsi Bletchley Park’ta okunmuştur. İngilizler, ilk hava saldırısının başladığı 13 Ağustos’ta, yapılan planlardan birçok Alman Hava Kuvvetleri biriminden (Luftwaffe) daha fazla haberdardı.⁴¹

Ultra’dan elde edilen ve gizlice dinlenen konuşma ve haberleşmelerin, savaş sürecinde Müttefiklere istihbaratın çoğunu sağladığı açıktır. Haziran 1944’te Washington’a sağlanan Avrupa istihbarat özetlerinin yüzde doksanı, Ultra enformasyonuna dayanıyordu.⁴² Ultra, kuvvetlerin mevzilenişi ve Almanların hem stratejik hem de taktik düzeyde niyetleri hakkında enformasyon sağlamıştır. Ralph Bennett, *Ultra in the West* adlı kitabının önsözünde Ultra’nın katkılarını kısaca şöyle tanımlamaktadır:

“Ultra, Alman ordusunun (Wehrmacht) telsiz iletişimlerinin kodlarının açılmasından elde edildiği, güvenilirliğine dair hiçbir şüphe olmadığı ve ona dayalı bir faaliyetin büyük bir güvenle gerçekleştirilebilmesinden dolayı, düşman kendi planlarına karar vermeden önce, onun planlarını ortaya çıkararak, muharebede İttifak kuvvetlerinin komutanına daha önce görülmemiş bir avantaj sağlamıştır. Ultra öyle verimli bir istihbarat kaynağıydı ki, bütün bu istihbarat kampanyasının ayrılmaz bir parçası haline gelmişti.”⁴³

³⁹ Cave Brown, *Bodyguard of Lies*, s. 2.

⁴⁰ Cave Brown, *Bodyguard of Lies*, s.

⁴¹ Kozaczuk, *ENIGMA*, ss. 156-166.

⁴² Mendelsohn, *Covert Warfare*, “Use of CX/MSS ULTRA by the U.S. War Department, 1943-1945,” Cilt 1, Bölüm 3, s.17.

⁴³ Ralph Bennett, *Ultra in the West: The Normandy Campaign 1944-45*, (New York: Charles Scribner’s Sons, 1979), s. 8.

Ultra enformasyonu, "daha açık, daha güvenilir, daha geniş, daha sürekli, daha uzun süre kalıcı ve yüksek düzeyde daha hızla erişilebilir ve diğer istihbarat formlarına göre daha çok komuta kaynağından oluşmaktadır."⁴⁴ şeklinde tanımlanmıştır. Ultra, İngilizlerin Almanlar tarafından gizlice dinlenen konuşma ve haberleşmeleri ve İngiliz ve Amerikan telsiz ağlarının analizleri hakkında bile enformasyon sağlamıştır.⁴⁵ Müttefik güçler, bu ikinci bilginin avantajını kullanarak, kendi niyetleri ve operasyonları hakkında Almanları yanlış bilgilendirecek sahte bir trafiğin iletimini sağlamak için tasarlanan, ayrıntılı bir iletişim ağı kurmuşlardır. Bu sahte trafik içinde Almanlara kriptolanmış Enigma mesajlarını doğrudan gönderme konusunda onları alıkoyan ne olmuştur?

Radyo Aldatması

İngilizler ve Amerikalılar, düşmanın belirli enformasyon kaynaklarını hedef almak için örtme ve aldatma yoluyla manipülasyona başvurmuşlardır. Örneğin, dünya basınına yanlış enformasyon duyurmuş ve "yönlendirici haberler yaratmışlardır". Gerçek birliklerin manevraları, kontrollü kamufraj kullanılması (hem gizlemek hem de bilinçli olarak yanlış yönlendirmek için) ve "Q" ışıklandırması (bombacıları hava alanı olmayan yerlere çekmek amacıyla ışıkların yerleştirilmesi) yoluyla düşmanın hava keşiflerini yanıltmışlardır.

Alman telsiz dinleme birimlerinin, kendi telsiz iletişimlerini hedeflediklerini farkında olduklarından, Alman dinleme istasyonlarına karşı üç yönlü bir strateji kullanmışlardır. Öncelikle, aldatma amacıyla kurulmuş ağlar üzerinden, özel aldatma birlikleri tarafından iletilmek üzere gerçek olmayan telsiz trafiği hazırlamışlardır. İkinci olarak, gerçek olmayan telsiz trafiğini hakiki mevcut ağlar üzerinden göndermişlerdir. Son olarak, hakiki mevcut ağlar üzerinden geçen gerçek trafiği, kesme ve trafik düzeylerini zaman zaman yoğunlaştırma yoluyla, yeniden düzenlemişlerdir.⁴⁶ Aldatma faaliyetlerinde kullanılan sinyal birlikleri, bu operasyonlarda özel olarak eğitilmiş⁴⁷ ve kendi işlerinin gerektirdiği hassasiyet konusunda tamamiyle beyinleri yıkanmıştır. Aşağıdaki beyanat güvenlik konusunda birliklere verilen direktiflerden biridir:

⁴⁴ Kahn, *Seizing the ENIGMA*, s. 276.

⁴⁵ Bennett, *Ultra in the West*, s.42.

⁴⁶ Mendelsohn, *Covert Warfare*, Basic Deception and the Normandy Invasion, "Cover and Deception, Definition and Procedure, Exhibit '3' of C&D Report ETO," Cilt. 15, Bölüm 4ss.1, 2.

⁴⁷ Mendelsohn, *Covert Warfare*, "Cover and Deception Recommended Organization, 8 Eylül 1944, Exhibit '5' of C&D Report ETO," Cilt 15, Bölüm 6, s. 2.

“Sizin gönderdiğiniz her mesajın düşman tarafından büyük olasılıkla dinlemekte olduğunu ve kendisine karşı blöf yapılma olasılığından haberdar olduğunu fark etmek zorundasınız. Bu yüzden sizin güvenliğinizin mükemmel düzeyde olması hayati derecede önemlidir: dikkatsizce yapılan bir hata, bütün planı ortaya çıkarabilir.”⁴⁸

Telsiz aldatmasından faydalanılan en ayrıntılı projelerden biri ise, Gen George S. Patton, Jr.’ın başkanlığını yaptığı,⁴⁹ gerçek olmayan, hayali bir örgüt olan Birinci ABD Ordu Grubu’nun (First US Army Group, FUSAG) desteklenmesinde kullanılmıştır. Bodyguard’ın bir parçası olarak tasarlanmış olan FUSAG,⁵⁰ İngiltere’nin güneydoğusuna yerleştirilmiş elliden fazla “tümen”den oluşmuştur. Gerçekte var olmayan FUSAG’ı kurma amaçları, Almanların, Müttefik güçlerin bir saldırısını tahmin ettiğini fark ederek, onları saldırının Pas de Calais’te gerçekleştirileceği konusunda ikna etmektir.⁵¹

FUSAG’ı destekleyen telsiz ağları şu birimleri temsil etmiştir: Kanada ordusu, ABD ordusu, bir Kanada kolordusu, üç ABD kolordusu, bir Kanada piyade tümeni, bir Kanada zırhlı tümeni, altı ABD piyade tümeni ve dört ABD zırhlı tümeni.⁵²

Durum

Enigma trafiği, Almanların Britanya’yı işgal etmek için önceden yapmış olduğu planlar hakkında tüyolar sağlamıştır. Bletchley Park’ın Alman Enigması’nı okuma hızı, Enigma ayarları karmaşık olduğu ve sürekli değiştiği halde, İngiliz şifre analizcilerine günde birkaç yüz mesaj içinden istihbarat elde etme imkânı sağlamıştır.

⁴⁸ Mendelsohn, *Covert Warfare*, “Operations in Support of Neptune: (B) FORTITUDE NORTH, 23 February 1944, Exhibit ‘6’ of C&D Report ETO,” Cilt 15, Bölüm 10, Appendix ‘C’ to SHAEF/18216/1/Ops dated 10 March 1944.

⁴⁹ Józef Garlinski, *The Enigma War*, (New York: Charles Scribner’s Sons, 1980), ss. 159–160.

Mermi kovanlarından dolayı şok olmuş askerlerin iki kere saldırıya uğramasından sonra, Patton tehlikeye düştüğünü hissetmiştir. Almanların, en iyi generallerini takip ettiğinin bilincinde olan General Eisenhower, Patton’ı yerleştirecek bir yer aramış ve Patton’ın bu iş için kusursuz bir seçenek olduğunu düşünmüştür. Eisenhower’a göre, Patton’ı görevlendirmek, bu uydurmacayı Almanların gözünde daha inanılır kılacaktır.

⁵⁰ Brown, *Bodyguard of Lies*, s.10. Normandiya çıkartmasının gizli adı olan NEPTUNE için geliştirilen aldatma planının gizli adı BODYGUARD’tır. Bu ad, Churchill’in Tahran’daki demecinde, “Savaş zamanında, gerçek o kadar değerlidir ki, yalanların korumalığı ona her zaman hizmet etmelidir.” şeklindeki ifadesinden alınmıştır.

⁵¹ Garlinski, *The Enigma War*, s.160.

⁵² Mendelsohn, *Covert Warfare*, “Operations in Support of NEPTUNE: (C) FORTITUDE SOUTH I, Exhibit ‘6’ of C&D Report ETO,” Cilt 15, Bölüm 11, appendix B, I.

Enigma, kriptolu bir haberi açık bir metin haline getirmek için, uygun bir düzende yerleştirilmesi gereken çarkları kullanmıştır. Bu ayarlar, genellikle her 24 saatte bir yenilenirken, daha küçük değişiklikler daha sıkça yapılmaktaydı. Diğer küçük değişiklikler, her bir mesajla birlikte yapılmaktaydı. Bu değişikliklerin alıcısına verilen tüyo, telsiz iletişimlerinin içinde yer almaktaydı.⁵³ Bu mesajların şifrelerinin açılma hızı, İngilizlere, cihazı diğer avantajlar için kullanmak için gerekli olan temel enformasyonu sağlamıştır.

İngilizlerin, kendi hedeflerinin örgütlerini ve frekanslarını bildiği, gizlice dinlenen konuşma ve haberleşmelerin yoğunluğundan anlaşılmaktadır. Bu trafik İngilizlerin, Alman telsiz iletişim ağlarının gerekli öğelerini yeniden kurmasına müsaade ederek, onlara mesajları yaratanlar, adresler, ilişkili örgütler ve formatlar hakkında enformasyon sağlamıştır. Almanların "standard cümleler kullanmaları, çifte deşifrelemeler...etkili ve koruyucu bir kontrol dinlemesi programı konusundaki eksiklikleri ve Enigma'ya olan sarsılmaz ve hatta kibirli güvenleri",⁵⁴ mesajlarında, muhabere sistemini hileli konuşmalara karşı korumak için kullanılan cihazlardan faydalanmalarını engellemiştir. Daha sonra Almanlar, Londra Denetim Birimi'ne hizmet eden ağlar yoluyla deşifre edilmiş Enigma mesajlarının yayınlarından faydalanarak yapılan aldatma çabalarına karşı açıkça zayıf düşmüşlerdir. Churchill, Almanların bu zayıflığını sömürme konusundaki riskleri almış mıdır?

Güç Durumlar

Britanya muharebesi ve Normandiya çıkartması, İkinci Dünya Savaşı'nın en çarpıcı iki olayıdır. Özellikle Britanya muharebesi, İngilizler için çok kritik bir dönemi temsil etmiştir. Bu muharebede Almanların yenilgiye uğratılması, İngilizlerin büyük çabalarını gerektirmiştir. Muharebe, iki tarafın da cephe hattındaki savaşçıları aşağı yukarı eşit düzeydeyken başlamış fakat Alman Hava Kuvvetleri (Luftwaffe) süren saldırıları arttırma yeteneğini kaybedene kadar, uçakların piste inip, durmadan kalkması taktiği uygulanmıştır.⁵⁵ İngilizlerin yoğun hava saldırıları boyunca karşılaştığı tehlikeler Churchill'i, Alman telsiz ağlarına sızmak için Enigma'yı kullanma riskini almaya ikna etmiş olabilir. Churchill'in belki de Alman Hava Kuvvetleri'nin bazı birimlerinde-

⁵³ Bennett, *Ultra in the West*, s. 4.

⁵⁴ Diane T. Putney (der.), *ULTRA and the Army Air Forces in World War II*, (Washington, D.C: Office of Air Force History, United States Air Force, 1987), s. 97.

⁵⁵ H.P.Willmott, *The Great Crusade—A New Complete History of the Second World War*, (New York: Free Press, 1989), ss.108–109.

ki karmaşaya ve düzensizliğe güvenerek yapmış olduğu⁵⁶ başarı potansiyeli hakkındaki değerlendirmesi, bu riskli kararın alınmasına neden olmuş olabilir.

Alman Hava Kuvvetleri, 13 Ağustos'tan Eylül 1940'ın ortalarına kadar, gün ışığında saldırılar yürütmüş ve Ultra trafiği, vurulacak hedeflerin tamamını olmasa da, birçoğunu ortaya çıkarmıştır. Eylül'ün ortalarında Ekim'in sonuna kadar saldırılar gece gerçekleştirilmiş ve Hedefler hakkında Ultra yoluyla sağlanan tek referans noktası, hedef yerlerini temsil eden kod adlardı. Acaba postalarının okunmakta olduğuna dair Almanlara tüyo veren şeyler olmuş muydu?

14 Kasım'da Ultra, Coventry'nin hedef olarak gösterildiğini ortaya çıkarmış ve en azından bir İngiliz memur, kod kelime kullanmak yerine kentnin kendi adının kullanılmasını, Almanların bir hatası olduğuna inanmıştır.⁵⁷ Kod kelimelerin kullanılması Churchill'i sinirlendirmiş ve İngilizler tarafından kullanılan Enigma'nın güvenliğini sorgulamasına neden olmuştur. Bu kaygı Churchill'in, itfaiye, ambulans ve polis birimlerinin alarma geçirilmesinden önce, Coventry kentini tahliye etmeme kararından da anlaşılabilir.⁵⁸

Normandiya çıkartması, Müttefik güçler için son kritik zamandır. Başarılı bir çıkartma, Almanya'nın ve 3. Reich'in çöküşüne neden olabilir. Çıkartmaya hazırlanırken Bodyguard Operasyonu halen uygulanıyordu.

Telsiz aldatmasının altyapısı kullanıma hazır. Bu altyapı, telsiz iletişimleri için mesajları şifrelemek amacıyla Enigma'yı kullanarak, Alman telsiz ağlarına sızmak için iyi bir başlangıç noktası olmuştur. Almanlar tarafından izlendiği bilinen aldatma ağları üzerinden gönderilen sahte trafikten faydalanarak, Enigma'yla şifrelenen zorla girilen trafiği tamamlamak amacıyla, gizli düzenler tertiplenebilmiştir. Bletchley personeli Enigma trafiğini hazırlayabiliyor ve belirli frekanslardan kelimesi kelimesine iletilmek üzere bunları, telsiz aldatma birimlerine gönderebiliyorlardı. Telsiz aldatma birimlerinde çalışan personel, amaçları konusunda iyi eğitilmiş ve görevlerinin gizliliği konusunda beyinleri yıkanmıştı.

Eğer Churchill çıkartmayı, Almanları yenilgiye uğratmak için son büyük hamle olarak görseydi, düşmanın iletişim ağlarına sızmayı doğru bulur ve risk almaya değer olduğunu düşünebilirdi. Muharebenin artan

⁵⁶ Kozaczuk, *ENIGMA*, s. 166.

⁵⁷ Kozaczuk, *ENIGMA*, s. 167.

⁵⁸ Kozaczuk, *ENIGMA*, s. 167.

yoğunlunun getirdiği artan yıkımlara rağmen risk, mücadele sırasında kademeli olarak azalmıştır. Risk azaldıkça, fırsatlar artmıştır. Artan fırsatlar Churchill'i, özellikle savaş sonrası dünyayı şekillendirebilme fırsatları konusunda ikna etmiştir.

Ultra'nın katkılarının ortaya çıkmasından sonra, İkinci Dünya Savaşı tarihinin çoğunun tekrar yazılması gerekebilir. Bu ortaya çıkanların bir kısmı, daha önceden yapılmış, bir kısmı ise hala yapılacak olan şeylerdir. Bir kimse, şu an Ultra operasyonları hakkında bildiklerimizi göz önüne alarak, muharebede başarı kazanmanın sağladığı itibarın genellikle yanlış tarafa verildiğini zannedebilir. Bletchely Park ve diğer mekanlardaki, Müttefik güçlere erken uyarı ve bilgi sağlayan baylar ve bayanlar, belki hiçbir zaman hak ettikleri itibarı göremeyecekler. Artık günümüzde açıkça bilinmektedir ki, "Ultra, stratejinin ve özellikle de operasyonların niteliğini şekillendirmiştir. Komutanlar, diğer hiçbir savaşta, Ultra'dan sağlanan istihbaratın niteliğinde ve kapsamında bir istihbarata sahip olmamışlardır."⁵⁹

Burada belirtilen hipotetik amaçlar adına Churchill'in Enigma cihazını taarruzi biçimde gerçekten kullanıp kullanmadığı belki hiçbir zaman bilinemez. Kullanmadıysa, belki de bu çok riskli veya sadece çok zor olmasından kaynaklanıyordu. Belki de Müttefik güçler, bu aldatma yöntemini kullanabilmek için gerekli olan düzenleyici döngüler hakkında, yeterli enformasyona sahip değildi. Veya belki de Müttefikler, sadece iyi bir fırsatı kaçırdılar. Gizler daha fazla açığa çıkarılmadıkça, bütün bunlardan emin olamayız. Mantık Churchill'in Enigma'yı kullandığını öne sürerken, gerçekler bunun tersini kanıtlayabilir.

Eğer Churchill Enigma'yı bu anlamda kullandıysa, bu en iyi ihtimalle bir enformasyon savaşıdır. Belki de, gerçekten bir enformasyon savaşıdır.

Enformasyon Teknolojisinin Körfez Savaşı Üzerindeki Etkileri

Savaşın başlangıcından beri, enformasyon kullanımı ve alışverişi savaşın kritik öğeleri olmasına rağmen, Körfez Savaşı bugüne kadarki,

⁵⁹ Putney, *ULTRA and the Army Air Forces in World War II*, s. 35. Bu açıklama, "Associate Justice of the Supreme Court" Lewis F. Powell Jr. tarafından, Hava Kuvvetleri Tarihi Ofisi Başkanı Dr. Richard H. Kohn ve Hava Kuvvetleri İstihbarat Servisi Tarihi Araştırma Ofisi Başkanı Dr. Diane T. Putney'in yürüttüğü bir röportajda yapılmıştır. Justice Powell, Ultra enformasyonunu diğer istihbaratlarla bütünleştirmek için seçilen, seçkin bir grubun üyesidir. Hava Kuvvetleri Ordusu'nda İstihbarat subayı olarak, 319. Bomba Grubu, 12. Hava Kuvvetleri ve Kuzeybatı Afrika Hava Kuvvetleri'nde hizmet etmiştir. General Carl Spaatz'ın ABD Stratejik Hava Kuvvetleri personeli içinde İstihbarat Harekatının Başkanı olarak ve savaşın sonlarına doğru da General Spaatz'ın Ultra memuru olarak hizmet etmiştir. Haftalarca kaldığı ve çalıştığı Bletchley Park'a en azından bir ziyaret gerçekleştirmiştir.

en kapsamlı enformasyon kullanımının ve enformasyondan mahrum bırakmanın görüldüğü bir dönemdir. Bu çatışmada kullanılan yeni teknolojiler, Koalisyon'un enformasyon kullanımı ve alışverişi yeteneğini arttırmış ve düşmanı, kendi kuvvetleriyle iletişim kurma yeteneğinden mahrum etme zorunluluğunu vurgulamıştır.

Eskiden bu teknolojiler büyük oranda alan bağımlı iken, dijital teknolojideki son ilerlemeler, karar alıcıların savaş alanındaki gelişen durumlara hızlıca cevap verebilmesini sağlamıştır. Bununla beraber, dijital teknolojideki son ilerlemeler enformasyonu her kademede hızlıca işlemeye geçirme, iletme ve görüntüleme imkânı sağlamıştır. Bu çatışma sırasında deneme yapan JSTARS gibi bazı prototip sistemler, Koalisyon'un savaşta başarısına katkılarından dolayı tarihteki yerlerini almışlardır.

Irak Kuveyt'i işgal ettiğinde, bu sistemler arasındaki bağlantıyı sağlayan mimarlar gerçekte ortada yoktu; fakat yine de bu sistemler yapılanma sırasında yerine konuldu ve savaş sürecince Koalisyon güçlerini desteklediler. Bu mimarlar, savaş alanında eş zamanlı olarak faaliyet gösteren sayısız aktiviteyi etkili biçimde kontrol edebilmek için gerekliydi.

Örneğin, 11 adet Hava İndirme Erken Uyarı ve Kontrol Sistemi (AWACS) uçağı, havada hiçbir çarpışma ve Koalisyon güçleri arasında hiçbir anlaşmazlık olmadan, günde 2240, savaş boyunca ise 90,000'den fazla sorti denetlemiştir. Uydu bağlantısı, bu hava faaliyetinin Pentagon komuta merkezi'nde canlı olarak görüntülenmesine imkân tanımıştır.

Sistem harekât yeteneğine henüz kavuşmamış olsa da, JSTARS, tankları, kamyonları, sabit tesisleri ve diğer teçhizatları izlemiştir. Uydular, mikrodalga ve karadan giden kablolar günde, 700,000 telefon konuşmasını ve 152,000 mesajı iletmişlerdir. Koalisyon güçleri, birbiriyle çakışmayan 35,000'den fazla frekans yoluyla, iletişimlerine yapılacak herhangi bir müdahaleyi önlemiştir. Yürütülen bu sistemin karmaşıklığını tanımlayan herhangi bir teşebbüs yetersiz kalacaktır.

Körfez Savaşı için, frekans, çağrı sinyalleri, çağrı kelimeleri ve çağrı ekleri tahsisini yapmak amacıyla kullanılmış olan Ortak Elektronik İletişim Operasyonları Talimatları (The Joint Communications-Electronic Operating Instructions, JCEOI), 'ın ağırlığı 85 ton gelen bir düzineden fazla kopyası yayımlanmıştır.⁶⁰ Bu sistem, hem uzay hem de karadaki iletişim için kullanılmıştır.

⁶⁰ David L. Jones ve Richard C. Randt, "The Joint CEI," *The First Information War: The Story of Communications, Computers and Intelligence Systems in the Persian Gulf War*, (Fairfax, Va.: AFCEA International Press, Ekim, 1992), s. 162.

Körfez Savaşı'na Uzayın Katkısı

ABD, İngiltere, Fransa ve SSCB'ye ait askerî ve ticarî uzay varlıkları Koalisyon'a iletişim, seyir, gözetleme, istihbarat ve erken uyarı imkânı sağladığı gibi, ilk kez savaşın, evlerinde televizyon izleyen seyircilere dünya çapında canlı olarak ulaştırılma fırsatını da sunmuştur.

Koalisyon güçleri, hareket alanının içinde, dışında ve hareket alanına doğru, stratejik ve taktik muhaberelelerinin güvenliğini 60 uydudan faydalanarak sağlayabilmiştir.⁶¹ Bu uydular, şimdiye kadar ancak karadan aktarılabilen ve arazi nedeniyle sınırlanmış taktik UHF ve VHF sinyalleri arasındaki açığı kapatmıştır. Böylece, harekât alanına yayılmış kara, deniz ve hava birimleri arasında zaman-duyarlı enformasyon alışverişi yapılabilmektedir. Bu kapasite olmaksızın, görev düzenlerinin hazırlanışı ve dağıtımını ve gerçek zamandaki ve gerçek zamana en yakın kuvvet paketini desteklemek amacıyla, AWACS, JSTARS ve konvansiyonel istihbarat toplama tarafından işbirliği içinde yapılan operasyonları, desteklemek için gerekli muhabereyi elde etmek imkânsız hale gelirdi. Her ne kadar, zamansallık, kesinlik ve hacim konusunda taktik düzeyde hala aksaklıklar olsa da her seviyedeki komutanlar, daha önce görülmemiş düzeyde iletişim kapasitesinden faydalanma imkânı bulmuşlardır.

NAVSTAR Global Konumlama Sistemi (Global Positioning System, GPS)'nin kapasitelerini "çatışmanın başarısına tek ve en önemli katkısı yapan kapasiteler"⁶² olarak değerlendirenler de bulunmaktadır. Koalisyon güçleri, 14 uydudan oluşan bir gruptan faydalanarak, hedefleri mükemmel bir kesinlikle bulma ve gösterme, çıplak Irak çöllerinde Iraklıların kendilerinden bile daha iyi biçimde seyredebilme ve zor durumdaki birlikleri önceye oranla daha hızlı bulma imkânı kazanmışlardır. ABD Ordusu, kum fırtınalarının ortasında Irak çöllerinde seyredilebilmek için GPS'den faydalanmıştır. Bu durum, kaybolma korkusuyla buna cesaret edemeyen Iraklıları bile şaşırtmıştır. GPS kapasitesi, Saddam Hüseyin'in zırhlı tümenlerini yenilgiye uğratmak için "sol çengel"in kullanımını mümkün hale getirmiştir.

GPS kullanımı, özel sözleşmeli düzenlemelerle (off-the-shelf) satın almaların bir sonucudur. Bu, hobi amaçlı bot kullanımı için tasarlanmış ve pazarlanmış sistemlerin aynısıdır bu yüzden de, teknik olarak herkesin kullanımına açıktır.⁶³ Suudi Arabistan'a yerleşen ABD birlikleri,

⁶¹ Sir Peter Anson ve Dennis Cummings, "The First Space War: The Contribution of Satellites to the Gulf War," Alan D. Campen, (der.), *The First Information War: The Story of Communications, Computers and Intelligence Systems in the Persian Gulf War*, (Fairfax, Va.: AFCEA International Press, Ekim, 1992), s. 121.

⁶² Anson ve Cummings, *The First Space War*, s.127.

⁶³ Petersen, *Info Wars*, s. 85.

ticarî olarak satın alınmış GPS cihazlarını akrabalarından almıştır.⁶⁴ GPS ve onun hizmetinde bulunan kapasiteler, Koalisyon güçlerine çok büyük moral vermiştir.

Savaş süresince istihbarat toplamak amacıyla 30'dan fazla askerî ve ticarî gözetleme uydusu kullanılmıştır.⁶⁵ Bu uydular Koalisyon güçlerine, görüntü, elektronik istihbarat ve hava durumu hakkında veri sağlamıştır. Bu sistemler, düşmanın konumu, hareketleri ve kapasiteleri hakkında kesin hedefli enformasyon sağlamanın dışında, Koalisyon'un karşılıklı zararlarını mümkün olduğunca azaltma şeklindeki diğer önemli hedefini de gerçekleştirme konusunda önemli bir rol oynamıştır. Kesin hedefleme savaş gereçlerinin de dikkatli biçimde idare edilmesiyle birleşince, sivil ölümlerinin sayısı azalmış ve hedeflere yakın yapıların zarar görmeden ayakta kalabilmesi sağlanmıştır.

Körfez Savaşı İstihbaratı

Basra Körfezi'ndeki krize yanıt olarak bölgeye hızlıca gönderilen değişik sistemler, dikey biçimde yapılandırılmış örgütlerin kurulmasına neden olmuştur. Bu durum, büyük oranda birbirine uymayan ve aralarında ilişki kurulamayan enformasyonun, toplanması ve yayılmasıyla sonuçlanmıştır. Aynı zamanda birçok uyumsuz sistem de bölgeye yerleştirilmiştir. Bütünleşmiş ve her kaynaktan enformasyon sağlamadaki yetersizlik ve uyum konusundaki eksiklik, bütün bunları bir üründe toplayacak gerekli personel ve yeteneklerden yoksun alıcılara, bir yük bindirmiştir.

Çoğunluğu ikincil görüntü üretimi gerektiren bu sınırlamaya rağmen, doğru terminal sistemlerini kullanma imkânı olan birimlerin, vakitli ve nitelikli istihbarat elde ettikleri kanıtlanmıştır. Engel, büyük oranda, kendileri için az sayıda terminal kapasitesi bulunan prototip sistemlerin, faaliyete konulmasının bir sonucudur.

Bu kategorideki en verimli enformasyon üreticilerinden biri Taktik Enformasyon Yayın Servisi'dir (Tactical Information Broadcast Service, TIBS). Fakat, sınırlı sayıdaki terminaller, sadece anahtar yörünge kesişme noktalarının bu üründen faydalanabilmesine izin vermiştir. Yine de, TIBS ve onun kuzeni Constant Source, toplayıcılardan ve bunlarla ilişkili yer işlem kolaylıklarından sağladığı istihbarat enformasyonunun vakitli güncellemelerini, kollar ve filolar da dahil olmak üzere, çeşitli gruplara vermiştir.⁶⁶

⁶⁴ Anson ve Cummings, *The First Space War*, s.127.

⁶⁵ Anson ve Cummings, *The First Space War*, s.130.

⁶⁶ James R. Clapper, Jr., "Desert War: Crucible for Intelligence Systems," Alan D. Campen (der.), *The First Information War: The Story of Communications, Computers and Intelligence Systems in the Persian Gulf War*, (Fairfax, Va.: AFCEA International Press, Ekim, 1992), s. 82.

RC-135 Rivet Joint, kardeş gemileri E-3, AWACS ve E-8 JSTARS ile birlikte hareket ederek, savaşı desteklemek için günde 24 saat uçmuştur. AWACS'ın "fırtınanın gözleri" rolüne karşıt olarak "fırtınanın kulakları" olarak adlandırılan⁶⁷ RC-135, İran Körfezi ve çöl alanlarındaki, hareket ve taktik komutanlarına eş zamanlı istihbarat sağlamıştır. Özel olarak eğitilmiş personel, Koalisyon güçlerine bir tehdit oluşturabilecek Iraklı emitörleri, belirlemek, yerleştirmek ve rapor edebilmek amacıyla, gemideki alıcılardan faydalanmıştır.

Bu sistemler, istihbarat desteği sağlamak amacıyla harekât alanına yerleştirilenlerin sadece bir örneklenmesidir. Dikey biçimde yapılandırılmaları ve uyumsuz sistemlerden kaynaklanan problemlere çözüm bulmak için değerlendirilmeler ve faaliyetler sürmektedir.

Iraklıların Komuta ve Kontrolü (Veya Bunların Yokluğu)

Koalisyon, enformasyonun kendi faaliyetleri üzerindeki değerini anlamakla kalmamış, Irak'ın komuta ve kontrol sisteminin işlevselliğini yalanlamanın da faydalarını görmüştür. Koalisyon, Irak'ın liderliğini ve komuta, kontrol ve muhabere (command, control, communications, C3) imkânlarını, anahtar ağırlık merkezleri olarak tanımlamıştır.⁶⁸ Irak'ın hava komutasını kontrol altına almak öncelikli anahtar hedefken, C3 imkânlarını hedefleme de öncelik kazanmıştır.

Koalisyon, bu hedefi gerçekleştirmek için çatışmaların başlangıcında büyük çapta hava kuvvetinden faydalanmıştır. Koalisyon, Irak'ın stratejik askeri, liderlik ve altyapı imkânlarını hedefleyerek Irak'a olan saldırısını 17 Ocak 1991 tarihinde başlatmıştır. Erken uyarı sistemleri, hava alanları, bütünleşmiş hava savunma sistemleri yörünge kesişme noktaları, muhabere imkânları, bilinen Scud siteleri, nükleer/biyolojik/kimyasal imkânlar ve elektrikli güç tesisatları, B-52'ler, Tomahawk kara hedeflerine karşı kullanılan füzeler (TLAMs), F-117'ler ve helikopter taşıyan silâhlı gemiler tarafından vurulmuştur. Koalisyon ilk iki gün boyunca, savaşın en kapsamlı hava saldırısını gerçekleştirirken hiçbir ara vermemiştir.

Savaşın başlangıç dakikalarından hemen sonra, Irak'ın çok az bir C3 altyapısı kalmıştır.⁶⁹ Koalisyonun başarısı o kadar yıkıcıydı ki, bir Iraklı

⁶⁷ Robert S. Hopkins III, "Ears of the Storm," Alan D. Campen (der.), *The First Information War: The Story of Communications, Computers and Intelligence Systems in the Persian Gulf War*, (Fairfax, Va.: AFCEA International Press, Ekim, 1992), s. 65.

⁶⁸ Thomas A. Keaney ve Eliot A. Cohen, *Gulf War Air Power Survey Summary Report*, (Washington, D.C.: Department of Defense, 1993), s. 40.

⁶⁹ Alan D. Campen, "Iraqi Command and Control: The Information Differential," Alan D. Campen (der.), *The First Information War: The Story of Communications, Computers and Intelligence Systems in the Persian Gulf War*, (Fairfax, Va.: AFCEA International Press, Ekim, 1992), s. 171.

esirin de söylediği gibi "Iraklı istihbarat memurları Radyo Suudi Arabistan, Radyo Monte Carlo ve Amerika'nın Sesi gibi kaynakları, Iraklı komutanları kısaca bilgilendirmek için kullanıyordu."⁷⁰ Iraklı taktik komutanlar az muhabere kapasitesine sahip olsa da, ellerindekileri bile yanlış biçimde kullanmışlardır.

Koalisyon'un muhabere kontrol dinleme sistemi konusunda açıkça kaygılanan Iraklılar, neredeyse tam yayım kontrolü (EMCON, elektronik yayım cihazlarının kullanımının kontrol edilmesi ya da yasaklanması) yoluyla, sıkı bir muhabere güvenliği edinmişlerdir. Bu durum Koalisyon'un sinyal toplama faaliyetleri üzerinde olumsuz etki yapsa da, bir yandan da Iraklı taktik birimlerinin gözlerini kör etmiştir. ABD Deniz piyade biriminin, Kuveyt'teki kendi birimini istila etme hızından duyduğu şaşkınlığı yansıtan Iraklı bir tugay komutanı, kendisine yakın diğer bir Iraklı birimin iki saat önce ateş altında kalmış olmasına rağmen, kendisinin, deniz piyadelerinin gelişinden haberdar olmadığını göstermiştir.⁷¹

Hedef olarak liderliği konumlandırmak zor olsa da ve liderlik çatışmayı sürdürse de, Iraklıların C3'üne karşı yapılan başarılı saldırılar, onun liderliğini başkalarına tesir etmeyecek bir konuma getirmiştir. Iraklı güçler, merkezi bir kontrol altında faaliyet göstermek için eğitildiklerinden, özerk olarak nasıl hareket etmeleri gerektiğini bilmiyorlardı. Hava savunma kuvvetleri, anti-radyasyon füzelerine karşı olan savunmasızlıklarından ötürü emisyonla uğramaktan korkuyorlardı. Iraklılar, hava kuvvetlerinin değil de, ordunun muharebede belirleyici güç olduğuna inanarak, uçaklarını kullanmak yerine korumaya çalışmışlardır. Karşı hava savunması için yaptıkları bu teşebbüslerin yüz kızartıcı olduğu ortaya çıkmıştır

Körfez Savaşı Sonuçları

Körfez Savaşı, enformasyonun doğru ve vakitli yayılmasına olan gerekliliği açıkça gözler önüne sermiştir. Enformasyon, Koalisyon'un tüm faaliyetlerinin merkezinde yer almıştır. Enformasyonun yokluğu ise, Irak askerlerinin güçlerini kullanmasında başarısızlığa uğramasına neden olmuştur. Yeni teknolojilerin ortaya çıkışıyla gerçekleşen muhaberelerdeki gelişmeler, beraberinde yeni hassasiyetler de getirmiştir.

Bazılarına göre, bu hassasiyetlere karşı bir savunma kurmak, kapasite arttırımı ile çelişmektedir. Koalisyon'un iletişim kurma yeteneğinin

⁷⁰ Alan D. Campen, "Iraqi Command and Control, s. 172.

⁷¹ Alan D. Campen, "Iraqi Command and Control, s. 174.

çalışmıştır. ATO Hava, Deniz kuvvetleri ve deniz havacılığı birimlerine iletilmek üzere üretilen 300 sayfalık bir belge olarak başlamıştır. Fakat alıcı örgütlerdeki zorluklar, ayarlama yapmayı zorunlu kılmıştır.

Uygun muhabere devrelerinden faydalanan deniz kuvvetlerinin bile, ATO'yu alması üç, dört saat sürmüştür. Daha önce, geciktirilmiş 70.000 mesaj bulunmaktaydı ve flaş mesajların ulaşacakları yerlere varmaları dört, beş gün alıyordu. Bazıları ise, hiç ulaşmıyordu. Bütün bunlara ek olarak, trafik yoğunluğu cevap vermenin dışında, okumanın bile aşırı zaman almasına neden olmuştur.⁷⁴ Enformasyonu işlemekten geçirme kapasitesi ne kadar artarsa, işlemekten geçirilecek enformasyon sayısının da o kadar artacağı görülmektedir.

JCS'nin önceki başkan yardımcısı Amiral David E. Jeremiah'a göre, "Teknoloji muhaberede bir değişim başlatmış, bu da bizleri enformasyon üstünlüğü dönemine götürmüştür. Global üstünlük, enformasyonun rolünü ve bundan sızan bilginin gücünü açıkça anlayanlar tarafından elde edilecektir."⁷⁵

Hizmetler, iletişimdeki bu değişimi fark etmekte ve ona karşılık vermektedirler. Hava kuvvetlerinde, enformasyon savaşı teknikleri yoğun biçimde çalışılmakta ve Hava İstihbaratı Bürosu'nda (Air Intelligence Agency, AIA) birleştirilmektedir. AIA enformasyon üstünlüğüne, Gözlem, Yönlendirme, Karar Verme, Harekete Geçme (Observe, Orient, Decide, Act, OODA) döngüsünden bakmaktadır. OODA döngüsü, herhangi bir savaşçının takip etmesi gereken karar döngüsünü temsil etmektedir. Stratejik düzeyden taktik düzeye gittikçe, karar almak için mevcut zaman azalmaktadır. Mızrağın ucunda ise, bu zaman çok azdır.

General Minihan'a göre, "Dost ve düşman OODA döngüsünü karşılaştırdığımızda bu, sıkıştırma ve genişleme arasındaki ölümcül oyuna dönüşür. Enformasyon savaşını, düşmanın kendi faaliyet döngüsünü genişletmek ve kendimizinkini ise sıkıştırmak için kullanacağız. Eğer düşünemez, duyamaz ve göremezsen ve ben bunları yapabilirsem, her zaman kaybeden sen olacaksın demektir."⁷⁶ Enformasyon teknolojisinde yoğunlaşan gayret, askerî doktrin üzerinde etki yapacaktır ve yapmalıdır da.

Amiral Jeremiah, bunu daha önceden dikkate almıştır. Amiral Jeremiah, "Farklı bir kesişimle, teknoloji ve stratejik düşüncenin

⁷⁴ Petersen, *Info Wars*, s. 86.

⁷⁵ John G. Roos, "InfoTech InfoPower," *Armed Forces Journal International*, (Haziran 1994), s. 31.

⁷⁶ "Information Dominance Edges Toward New Conflict Frontier," *Signal International Journal*, 48, Sayı. 12, (Ağustos 1994), s. 37.

kesişimi ile, kapışmanın zamanıdır....Bence günümüzün bir ürünü olan teknoloji, doktrinin ve taktiğin büyük oranda da stratejinin önemini vurgulamaktadır.”⁷⁷ sözleriyle bu konuya dikkati çekmektedir.

Belli ki bizler enformasyon savaşının, doktrin, taktik ve strateji üzerine olan etkisini tamamiyle anlamaktan uzağız. Yine de, dünya çapındaki toplumlar hakkındaki enformasyon patlaması ve bununla ilişkili olan teknoloji, etkiyi ölçme yolu bulmayı ve bu konuyu düşünce tarzımıza yeterli ölçüde dahil etmemizi sağlayacak yollar aramayı gerektirmektedir. Yapılarımız içinde yer alan dikey faaliyetlere olan eğilimimiz ve bunların askerî operasyonlar üzerinde bırakabileceği olumsuz etkiler, sorunun bir bölümünü oluşturmaktadır.

Ordu, donanma ve hava kuvvetlerindeki kıdemli liderler, bu dikey yapılar hakkındaki endişelerini dile getirmektedirler. Örneğin, istihbarat, lojistik ve tespit etme gibi çeşitli fonksiyonel alanları dikey biçimde yapılandırmak, bir gelenek haline gelmiştir. Dikey yapılanmalar, genellikle emir komuta zincirini karar alma sürecinden ayırır ve bunlar, bütünleşmiş operasyonların sağladığı uyumlu karları da engellemektedirler.

İlgi merkezi, dikey yapılardan, yatay olarak bütünleşmiş sistemlere doğru taşınmalıdır. Beklenen sonuç, ihtiyaç ve gereklilikleri belirleyecek ve güç projeksiyonu önceliklerine karar verecek daha iyi bir yapı sağlayan, bütünleşmiş fonksiyonel alanlara ulaşmaktır. Yine de bu durum, enformasyon alanında yetkilendirilmemiş girişlere karşı olan hassasiyetleri arttırabilirdi. Çünkü bu, enformasyon tabanını daha geniş bir ölçüğe yaymaktadır. ABD askerî topluluğunun bazı üyeleri, “enformasyon savaşının, bu yeni patikaları yasaklamak, korumak ve sömürmekten ibaret.”⁷⁸ olduğunu fark etmişlerdir. Bizler bu yeni boyuta daha fazla önem verdikçe, diğer ulusların da bunu takip etmesini bekleyebiliriz. Rusya, büyük ihtimalle ilklerden biri olacaktır.

Kıdemli Rus subayları, enformasyon teknolojisindeki bütünleşmenin, “silâhlı kuvvetlerin örgütsel prensiplerinde radikal değişimler yaratabileceğini” fark etmişlerdir.⁷⁹ Körfez Savaşı’nda Koalisyon tarafından “bilgi” silâhlarının kullanılması, Rusya’da da aynı yönde bir girişimi alevlendirmiştir. Rus askerî uzmanları, “askerlik sanatına yeni bir aksiyom getirilmesi” gerektiğine inanmaktadırlar.

⁷⁷ Roos, *InfoTech InfoPower*, s. 31.

⁷⁸ Johnson, *Information Warfare—Not a Paper War*, s. 55.

⁷⁹ Mary C. FitzGerald, *The Impact of the Military-Technical Revolution on Russian Military Affairs*, Cilt 2, (Hudson Institute, #MDA903-91-C-0190, HI-4209, 20 Ağustos 1993), s. 98.

Onlara göre “günümüzde, askerî çatışmalarda mücadele veren savaşçılar için ‘bilgisayardaki üstünlük’, ilk zamanlardaki savaşlarda mücadele veren savaşçılar için tank ve toptaki üstünlükle, aynı öneme sahiptir.”⁸⁰

Ayrıca, “askerî-teknik devrim (military-technical revolution, MTR)’deki üstünlük, ‘enformasyon silâhları’ndaki üstünlükten kaynaklanmaktadır: 1) keşif, gözetleme ve hedef tespiti sistemleri ve 2) ‘akıllı’ komuta-kontrol sistemleri.”⁸¹ Rus askerî liderleri, yeni “başarı formülünün”, “Öncelikle hava dalgalarında, sonra havada, daha sonra ise kıta operasyonlarında üstünlük kazanmaktan geçtiğine” inanmaktadır.⁸² Dünyanın, diğer ülkelere de büyük oranda silâh sağlayan birbirine düşman önceki iki süpergücü, enformasyon savaşını yeni bir çarpışma alanı olarak sürdürdükçe, diğer ulusların da bu eğilimi benimseyeceği kesindir.

İnternet, ihtilaflı uluslar için bir başlangıç niteliği taşıyarak, iki savaşçı ulus arasındaki enformasyon savaşı için bir araç sağlamıştır. Ekvador ve Peru arasındaki son zamanlardaki sınır uyuşmazlığı sırasında, Ekvador, çatışmanın kendi tarafındaki boyutunu ve yankılarını anlatmak amacıyla hükümet bildirimlerini ve yerel medyadan yaptığı alıntılarını yayınlamak için internetten faydalanmıştır. Peru, buna misilleme olarak Ekvadorluların propagandalarını etkisiz hale getirmek için internette bir gopher site kullanmışlardır. (Gopher, internette bulunan, her şeyin nerede olduğunu bilen ve yerleştirilmiş menülerin düzenlenmesi yoluyla, kullanıcıya aradığı konu bulununcaya kadar menü adeti seçme imkânı tanıyan bir enformasyon sistemidir.)⁸³ Bu sözlü çatışmanın sonucunda, her iki ulus da kendi gopherlerini kurmak için çalışmaya yönelmişlerdir.⁸⁴

Global enformasyon sistemleri, sıradan kullanıcıların, çok fazla sayıda veritabanına ulaşmasına imkân tanıyacaktır. Bunlar, bugünkü internet kapasitesinin (üniversiteler ve ortak araştırma merkezlerindeki veritabanlarında bulunan bir milyondan fazla dosyadan oluşmaktadır) çok üstündedir. Yeni bilgisayar yazılımı teknolojileri, kendi başına seyreden veri droneleri kullanma yoluyla, ulaşımın otonom olarak yürütülmesine izin vermektedir.

⁸⁰ FitzGerald, *The Impact of the Military-Technical Revolution on Russian Military Affairs*, s.100.

⁸¹ FitzGerald, *The Impact of the Military-Technical Revolution on Russian Military Affairs*, s.

⁸² FitzGerald, *The Impact of the Military-Technical Revolution on Russian Military Affairs*, s.

⁸³ Tom Lichty, *The Official America Online for Windows Tour Guide*, 2. Baskı, 2.versiyon, s. 325.

⁸⁴ *Newsweek*, 20 Şubat 1995, s.12.

Bu dronelar, knowbots⁸⁵ olarak da adlandırılmaktadır. Bunlar, Internet'e verilir ve kendi başlarına enformasyon araştırması yaparlar. Bunlar, bir şebekeden diğerine gezinebilir, kendilerini kopyalayabilir, veriyi kendi temeline geri iletebilir ve diğer knowbotlarla iletişim kurabilirler.⁸⁶ Bu kapasiteden yola çıkarak, belirli veri tabanlarına ve bilgisayar faaliyetlerine, yetkisiz veya en azından istenmeyen erişim potansiyeli konusunda meraklanmak ve belki de kaygılanmak gerekmektedir.

Hacker'lar rutin olarak ABD askeri sistemlerine girmeye çalışmaktadır. Körfez Savaşı sırasında, Danimarka, Moskova ve Irak'tan hackerlar bu sistemlere girmeyi denemişlerdir.⁸⁷ Bu teşebbüslerden haberdar olmamız, haberdar olmadıklarımızın başarısızlıkla sonuçlandığını kanıtlamaz. Onlar, bu ihtilaf sırasında başarısız olmuş olsalar dahi, bizler bir sonraki savaşta, sistemlerimizin güvenliğini garanti edebilir miyiz?

Bu konudaki hassasiyetler, evinde kişisel bilgisayar kullanan bir İngiliz gencin, ABD askeri bilgisayar şebekesine girdiğinin anlaşılmasıyla, açığa çıkmıştır. Bu genç, Kuzey Kore'nin nükleer programının uluslar arası denetimi hakkında ABD ile Kuzey Kore arasındaki tartışmayla ilgili olan hassas iletişimlerin yer aldığı dosyalara ulaşmıştır. Bu dosyaları okuduktan sonra ise, internete vermiştir. Gencin faaliyetleri, bu dosyaların yaklaşık olarak 35 milyon insana ulaşmasını sağlamıştır. Memurlar, gencin yakalanmadan önce bu bilgisayarlara haftalarca, belki de aylarca, girmiş olmasından şüphelenmektedirler. Davetsiz bir misafirin sisteme girdiğinin fark edilmesinden sonra, bu kişinin kimliğinin saptanmasının sadece bir hafta alması ilginçtir. Ne yazık ki, en belirgin zorluk bu kişiyi ortaya çıkarmada yaşanmıştır. Memurlar, bu gencin diğer savunma sistemlerini de yardığını belirtmişlerdir.⁸⁸

Bilgisayar virüsü uzmanları Paul Evancoe ve Mark Bentley, diğer uluslardan kaynaklanan bilgisayar virüs savaşlarına (computer virus warfare, CVW) karşı olan hassasiyetimize dair kaygılarını belgelemişlerdir. Uzmanlar, bilgisayar sistemlerinin bu tehlikeye olan hassasiyetini detaylı biçimde tanımlamakta ve "CVW'nin, öldürücü

⁸⁵ Knowbots (Knowledge robot): Internet ve diğer ağ ortamlarında, özel bilgiler içeren dosya bilgilerinin aranması, dokümanların incelenmesi gibi yapılacakları önceden kararlaştıran suni haber alma programı'dır. Bkz. Naci Altan, *Bilgisayar Terimleri Ansiklopedik Sözlüğü*, Suat Koyuncu (der.), (İstanbul: Sistem Yayıncılık, 2000), s. 298.

⁸⁶ Petersen, *Info Wars*, s. 89.

⁸⁷ Army Times, 54, Sayı. 43, 23 Mayıs 1994, s. 28.

⁸⁸ *Baltimore Sun*, 9 Ocak 1995, s. 3.

olmayan fakat zarar verici teknoloji ailesinin güçlü yegane üyesi olduğunu ve muhtemelen çeşitli ülkelerce geliştirilmekte olduğunu iddia etmektedirler.”⁸⁹

Uzmanlar aynı zamanda, istihbarat topluluğunun ve politika üreticilerinin belirtilen tehditlere odaklanmadığını ve bunların genellikle CVW’yi gerçek bir ulusal güvenlik tehdidi olarak görecek yeterli teknik anlayışa sahip olmadıklarını vurgulamaktadırlar. Onlar CVW’nin, birçok istihbarat analizcisi ve politika üreticisi için, soyut, gerçek olmayan bir kavram olarak kaldığına inanmaktadırlar. Ayrıca, CVW’nin gelişimini yasadışı ilan eden, CVW’yi uluslararası düzeyde bir silâh olarak sınıflandıran, ve onu silâhsızlanma antlaşmalarına dahil eden, kanunlar istemektedirler.

Bu konuda uluslar arası topluluğun desteğini alabileceğimizi düşünmek gerçekçi olmaz. Teknolojideki üstünlüğümüz yüzünden muhtemelen bizler de zaten böyle bir şeyi istemeyiz. Bu seviyede bir işbirliğini istesek ve elde edebilssek bile, bunu uygulamak imkânsızdır. CVW gelişimi, kimyasal, biyolojik ve nükleer gelişmelerde olduğu gibi izler bırakmamaktadır. Bizim bunları izole etme gayretlerimiz ise, her zaman başarıyla sonuçlanmamaktadır.

Bazı Amerikalılar, gelecekte büyük savaşların olmayacağına inanmakta çünkü yıkıcı güç çok fazla ve savaşlarda kimse kazanmıyor. Ulusların karşılıklı bağımlılığı, muhtemelen düşmanın olduğu kadar saldıranın kendisinin de zarar görmesine neden olacaktır. Bu doğru olsun ya da olmasın, ulusal güvenlik kavramı değişmektedir.⁹⁰ Bugün karşı karşıya olduğumuz bazı tehditler: devlet destekli veya radikal unsurlu terörizm, kitle imha silâhlarının artışı, bölgesel ihtilaflar, dünya barışı dengesini bozan saldırganlar, yoğun ekonomik rekabet, gıda ve su kaynaklarının mevcudiyetidir.

ABD ordusu, bu tehditlerin herhangi birine, bir biçimde müdahale etmek için çağrılabilir. ABD askerî operasyonları, sivil-askerî olaylara yardım sağlamaktan, zor kullanarak girmeye kadar, bütün faaliyetleri yürütebilir. Bu faaliyetlere destek olması bakımından muhabere ve istihbarat sistemlerine daha fazla itimat edilmektedir. Bu sistemler, karşılıklı işletilebilir hale geldikçe, daha hassaslaşabilirler. “C4 sistemlerini, istihbarat sistemlerinden ayırmak her geçen gün daha da zorlaşmaktadır.”⁹¹ Gelişmiş, karıştırmayı önlemek için yapılan ve telsiz

⁸⁹ Paul Evancoe ve Mark Bentley, “CVW—Computer Virus as a Weapon,” *Military Technology*, 18, Sayı. 5, (Mayıs, 1994), s. 40.

⁹⁰ Petersen, *Info Wars*, s. 90.

⁹¹ Darryl Gehly, “Controlling the Battlefield,” *Journal of Electronic Defense*, 6, Sayı. 6, (Haziran, 1993), s. 48.

haberleşmelerine ve radara uygulanan işlem sistemleri geliştiriliyor ve yerleştiriliyor olsa da, bu sistemler hala bilgisayara bağımlıdır. Birindeki bir bozulma, diğerlerini de etkileyecektir.

Örneğin bizler, nişancılara hedeflenebilir doğrulukta enformasyon sağlama kapasitesine sahip olan, gerçek zamana en yakın istihbarat sistemine yıllardır ihtiyaç duyarız. Ordu bu on yılın sonlarına doğru, bu hedefi gerçekleştirebilecek havada ve karada muhabere istihbaratı, SIGINT/ elektronik harp, EW sistemlerine sahip olmayı istemektedir.⁹²

Mevcut bulunan ve gelişimci diğer sistemlerin de, karşılıklı bağımlı olabilmesi mantıklı gözükmemektedir. Bulardan bazıları, Ortak Hedefleme Şebekesi (Joint Targeting Network, JTN), Taktik Enformasyon Yayın Servisi (Tactical Information Broadcast Service, TIBS), Taktik Alıcı Cihazına Dair Uygulamalar (Tactical Receive Equipment Related Applications, TRAP), Senior Ruby, Constant Source, Quick Look, Ufuk ötesi (Over-the- Horizon, OTH) sistemleri, hava ve kara radar sistemleri içerebilir. Bu sistemlerin bütünleşmesi ve geniş ölçüde yayılışı, düşmanın izinsiz olarak girebileceği hassas noktaların sayısını arttırmaktadır.

GPS, seyir etme ve varlıkları coğrafi konumlandırma bakımından yarattığı farklılıkla, envanterimizdeki en devrimci sistemlerden biri olarak kabul edilebilir. Kamunun kullanımına açıktır ve birkaç yüz doları olan herkes, bu sistemi alabilir. Bu kapasiteden elde ettiğimiz kazançlar, düşmanın bu sistemden faydalanmasının yaratacağı sonuçları dengeleyebilir. GPS, bizlerin seyir etme ve coğrafi konumlandırma kesinliğini kat kat geliştirmiştir fakat bundan faydalanabilen sadece bizler değildir.

Sonuçlar

Her ne kadar gelecek on yılların beklenen ulusal güvenlik tehditleri, az gelişmiş ülkeleri kapsasa da, bu ülkelerin CVW tehdidine ve diğer zorla girme ve bozma metotlarına erişimi çok da zor değildir.

Karmaşık yanlış haber şemaları ve çok sayıdaki enformasyon rotaları yoluyla aldatma ve şaşırtmanın sağladığı fırsatlar herkese açıktır. Enformasyon savaşı, aldatma tekniklerinin, gerçeğin algılanması ve onaylanmasına neden olan çok yönlü rotalardan faydalanarak uygulanması için, yeni bir boyut sağlamaktadır. Bu faaliyetler, Winston Churchill'in Kasım 1943'te Tahran'da, Müttefik güçlerin aldatma faaliyetleri hakkında yapmış olduğu bir demece yeni bir ışık tutabilir.

⁹² Gen Jimmy D. Ross, "Winning the Information War," *Army*, (Şubat 1994), s. 32.

.....

**Enformasyon
 savaşı
 olgunlaşıyor!**

Churchill demecinde, "Savaş zamanında, gerçek o kadar değerlidir ki, yalanların korunması ona her zaman hizmet etmelidir." ifadesini kullanmıştır.⁹³

Bu anlamda, General Minihan, "bir istihbarat analizcisinin düşmanın komuta-kontrol sistemini manipüle ederek gerçeği saptırması"⁹⁴ ihtimalini öne sürmektedir. Marvin Leibstone'un çıkarımına göre, "...geleceğin askeri, çok iyi bilinen ve güvenilen, devingenlik ve C3I gibi faktörlere, her zamankinden daha fazla bağlı olacaktır."⁹⁵ Irak çölündeki "sol çengeli" gösteren bir senaryo hayal edin. Bu senaryonun başarısızlıkla sonuçlandığını çünkü kullanılan sistemlerin CVW veya diğer zorla girme metodları tarafından başarılı biçimde vurulduğunu ve bunun da, ABD birliklerinin operasyonlarda bilinmeyenle yüzyüze geldiği ve güvenlerini kaybettiği, onları zor bir durumda bırakan aksamalarla sonuçlandığını düşünün. Kesin olan bir şey vardır ki, o da Irak'taki "sol çengel" in bir daha tekrar etmesinin zor olacağıdır. Bizler, Irak'ın ve diğer ülkelerin, GPS'i kendi avantajları için sömüreceklerini kabul etmek zorundayız. Enformasyon savaşı olgunlaşıyor!

İkinci Dünya Savaşı bu konuda bir temel sağladı fakat bizler, sadece bugünün teknolojisi ile enformasyon savaşı alanında geniş ölçüde faaliyet göstermeyi ümit edebilir miyiz? İyi ki ABD ordusunun kıdemli liderliği bununla uğraşmaya başlıyor ve birçok durumda da bu karmaşık konuda liderliği elinde bulunduruyor. Bu bağlamda, kullandığımız sistemlerin hassasiyetlerini dikkatlice değerlendirmeliyiz. Sistemlerin önerileri esaslı biçimde değerlendirilmeli ve en yüksek getirisi olma durumuna göre önceliklendirilmelidir. Bunun, daha dengeli bir yatırım stratejisi yoluyla, ABD ordusu öldürücü sistem silâhlarından yanadır şeklindeki kurumsal önyargılarımızı yıkan ordu tarafından, başarılması gerekmektedir.⁹⁶ Eğer bizler bu süreçte yeterli savunma faktörlerini uygulamazsak, taaruzi sistemler riske girecektir.

Eğer bizler, spektrum kullanımımızı korumak için yeterli ilgiyi göstermez ve düşmanın bizi görme ve kendi kuvvetlerini kontrol etme yeteneğini onun elinden almak zorunda olduğumuzu fark etmezsek,

⁹³ Brown, *Bodyguard of Lies*, s. 10.

⁹⁴ "Information Dominance Edges Toward New Conflict Frontier," *Signal*, 48, Sayı. 12, (Ağustos, 1994), s. 39.

⁹⁵ Marvin Leibstone, "Next-Generation Soldier: Ditched, or Digitized?," *Military Technology*, 18 Sayı. 7, (Temmuz, 1994), s. 59.

⁹⁶ "Army Plan Fosters Dynamic Information War Framework," *Signal International Journal* 48, Sayı. 3, (Kasım, 1993), s. 56.

elektromanyetik spektrum, bizim "zayıf noktamız" olacaktır.⁹⁷ Aynı zamanda, dūőmanlarımızın sistemlerimize girmesini sağlayıcı fırsatları yasaklamak zorundayız. Dięer uluslar, enformasyon savaőının taarruzi uygulamalarının değerini fark etmiőlerdir. Bu yūzden, Konuya iki yōnden, taarruzi ve savunmacı yōnden ve her ikisine de eőit oranda vurgu yaparak, saldırmalıyız.

Enformasyon savaőı, hava, kara ve deniz savaőlarına dōrdūncū bir boyut katmaktadır. İkinci Dūnya Savaőı'ndan sonra Sovyetler nūkleer program geliőtirdiklerinde, ABD bir sūrprizle karőılaőmıőtır. Bu yeni boyutta bizler, ileride yer almalıyız

⁹⁷ Roos, *InfoTech InfoPower*, s. 28.